

Andrej Marušič in Sanja Temnik

Javno duševno zdravje

Založba:

Celjska Mohorjeva družba

Kraj in letnica izdaje:

Celje, 2009

Vezava:

Mehka

Obseg:

120 strani

Format:

140 x 235 mm

Jezik:

Slovenski

Cena:

25,00 €

»Mental health problems do not affect three or four out of every five persons but one out of one.«

(William Menninger; 1899 – 1966)

Javno duševno zdravje je prva knjiga, ki je v slovenskem prostoru v celoti namenjena področju javnega duševnega zdravja. Avtorja knjige Andrej Marušič in Sanja Temnik koncept javnega duševnega zdravja razlagata s sodobno delitvijo javnega zdravja na kazalce, opredeljivke in grožnje javnemu duševnemu zdravju. Poudarjata, kako pomembno je ukvarjanje z duševnim zdravjem celotne populacije in ne le z duševnim zdravjem posameznika. Strinjam se z avtorjema, ko pravita, da lahko šele s proučevanjem duševnega zdravja celotne populacije načrtujemo spremembe na ravni sistema, te pa lahko vodijo v izboljšanje duševnega zdravja vseh prebivalcev. Z razlago koncepta javnega duševnega zdravja pa sta avtorja naredila pomemben korak tudi k razumevanju razlik in neenakosti duševnega zdravja posameznih populacijskih skupin. Ko bodo različni strokovnjaki, ki se ukvarjajo s področjem zdravja, in vsi tisti, ki odločajo o tem, kaj se bo na področju duševnega zdravja dogajalo v naslednjih letih, dobro razumeli koncept javnega duševnega zdravja, bomo lahko načrtovali in uresničevali ukrepe, ki bodo razlike in neenakosti zmanjševale.

Pri opisovanju groženj javnemu duševnemu zdravju avtorja izpostavita razvoj sodobnih tehnologij. Te so uporabno orodje za informiranje in zmanjševanje stigme duševnih bolezni, a so hkrati tudi njen proizvajalec. Branje poglavja o grožnjah javnemu duševnemu zdravju me je opozorilo na komentarje na slovenskih spletnih straneh, ki prevečkrat podpihujejo nestrpnost, strah in sovraštvo do drugačnih.

V osrednjem delu knjige avtorja podata merila, po katerih določen problem ocenjujemo kot javnozdravstveni problem, in ugotavljata, ali ta merila veljajo tudi za duševne motnje. Najbolj razširjene duševne motnje v

nadaljevanju opišeta in se sprašujeta, ali je samomor tipični kazalec javnega duševnega zdravja. Kot je prof. Marušič opozarjal na različnih mestih in ob različnih dogodkih, opozori tudi v tej knjigi, da samomor ni enkratni dogodek, ki se konča s smrtjo, temveč gre za proces, ki je odvisen od prepletanja številnih dejavnikov – mnogih dejavnikov tveganja z različnimi varovalnimi dejavniki. Samomor zato sodi med bolj pereče javnozdravstvene probleme. Nasproti klasičnim delitvam predstavi prof. Marušič delitev dejavnikov tveganja za samomorilno vedenje na takšne, ki so osnova obupu, in takšne, ki izzovejo občutek neprirodnosti. Menim, da je ravno krepitev posameznikove pripadnosti skupnosti v kritičnih časih, na primer ob izgubah delovnih mest v času recesije, izrednega pomena. Šele z razumevanjem kompleksnosti razvoja samomorilnega vedenja lahko oblikujemo ustrezne ukrepe za preprečevanje samomora in samomorilnega vedenja, ki jih avtorja knjige v tem poglavju zelo nazorno predstavitava.

V poglavju o bremenu bolezni na kratko spregovorita o stroških, ki nastanejo zaradi duševnih bolezni. Opirata se na podatke iz tujine, saj za Slovenijo teh podatkov (še?) nimamo. Po moji oceni je to posledica pomanjkanja usposobljenih kadrov za spremljanje ekonomskega bremena duševnih bolezni in premajhnega zavedanja o pomenu takšnih podatkov. Podatki o ekonomskem bremenu bolezni pa so ključni, saj bomo z njimi pri utemeljevanju nujnosti programov krepitev duševnega zdravja in zdravljenja duševnih bolezni pri političnih odločevalcih veliko bolj prepričljivi.

V sklepnih poglavjih se avtorja posvetita javnozdravstvenim ukrepom za izboljševanje duševnega zdravja prebivalcev Slovenije in opozarjata, da je treba oblikovati nacionalni program, ki bo povezoval dobre prakse različnih resorjev in disciplin ter jim omogočil kontinuirano programsko, ne pa projektno delovanje. V času od izida pričujoče knjige v Sloveniji opazimo napredek, saj je Ministrstvo za zdravje javnosti predstavilo osnutek Nacionalnega programa duševnega zdravja, v katerem so opredeljene prioritete, ciljne skupine in potrebe na področju duševnega zdravja pri nas.

Knjigo *Javno duševno zdravje* avtorjev Andreja Marušiča in Sanje Temnik ocenjujem kot edinstveno, zaradi njene jasnosti in širokega vpogleda, ki ga poda v problematiko javnega duševnega zdravja. V knjigi pogrešam le poglavje o morebitnih posebnostih raziskovanja na tem področju. Vsekakor pa sta avtorja postavila odlično izhodišče za na-

daljnje delo na področju javnega duševnega zdravja. Menim, da bi morala knjiga že včeraj postati sestavni del učnih načrtov vseh ustanov, v katerih se izobražuje kader, ki se bo v prihodnosti ukvarjal s področjem javnega in duševnega zdravja. Knjigo v branje priporočam tudi vsem tistim, ki se s področjem zdravja ukvarjate že danes.

dr. Maja Zorko